

«Η μία μάχη μετά την άλλη»: η σημασία του να είσαι ριζοσπαστική σήμερα

“But the gal in danger
Yeah, de gal in chains
But she keep on pushin'
Would ya take her place?”

Στην πολυσυζητημένη ταινία του Πολ Τόμας Άντερσον, τη στερεοτυπική, αφελή αλλά καλοπροαίρετη αναπαράσταση των ριζοσπαστών και ριζοσπαστριών στις ΗΠΑ – μεταξύ παιδιών των λουλουδιών και πολιτικοποιημένων λούμπεν-, τη διαδέχεται μια ενδιαφέρουσα πλοκή που λειτουργεί και ως ένα επίκαιρο σχόλιο για τη σύγχρονη πολιτική και κοινωνική ιστορία της χώρας. Ο Ντι Κάπριο υποδύεται πειστικά «έναν ξοφλημένο ριζοσπάστη» που πασχίζει να θυμηθεί τους κανόνες συνωμοτικότητας για να μπορέσει να μπει ξανά στο πεδίο της μαχητικής ταξικής πάλης. Το τι σημαίνει όμως να είσαι ριζοσπαστική σε κάθε εποχή επερωτάται και επαναπροσδιορίζεται τελικά από την επόμενη γενιά, τη δεκαεξαχρόνη κόρη του- (την οποία υποδύεται η καταπληκτική νεαρή ηθοποιός Chase Infiinity).

Το περιεχόμενο της ριζοσπαστικότητας ωστόσο, δεν είναι αποκλειστικά μια υπόθεση της γενιάς, αλλά και άλλων κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών όρων και εμπειριών. Για παράδειγμα, οι εμπειρίες των ευρωπαϊών πολιτικών ακτιβιστών και ακτιβιστριών διαμορφώνουν μια εικόνα για τη σχέση κοινωνίας και πολιτικής που είναι συχνά ριζικά διαφορετική από το περιεχόμενο που αποδίδουν σε αυτή τη σχέση αγωνιστές και αγωνίστριες σε διαφορετικό πλαίσιο. Συχνά, το να επιμένουμε στην μεταφορά της δικής μας οπτικής για το τι συνιστά ριζοσπαστική πολιτική παρέμβαση, θέτει σοβαρά εμπόδια στο να καταφέρουμε επικοινωνήσουμε τη βαθύτερη ουσία της πολιτικής μας.

Το 2018 η Shad Abushalama παλαιστίνη καλλιτέχνης από τη Γάζα που ζει στο Ηνωμένο Βασίλειο αναφέρομενη σε αυτή τη διαφορετική πρόσληψη του ριζοσπαστικού στην πολιτική, την απέδιδε σε μια διαφορετική αίσθηση του κατεπείγοντος. Όπως έλεγε «είναι σαν οι άνθρωποι να μην μπορούν να καταλάβουν πως οι πράξεις τους μπορεί να συνιστούν ένα ζήτημα ζωής και θανάτου». Λίγα χρόνια αργότερα, το ξέσπασμα του πολέμου τον Οκτώβριο του 2023 και η ανελέητη πολιορκία της Γάζας από το κράτος του Ισραήλ και τις σύμμαχες δυνάμεις του εγκαινίασε μια νέα περίοδο ενεργοποίησης του διεθνούς κινήματος αλληλεγγύης που σταδιακά μετασχημάτισε ουσιαστικά αυτή την αντίληψη του κατεπείγοντος. Οι βασικές αιτίες για αυτή την αλλαγή είναι δύο: αφενός η σοβαρή καταστολή του κινήματος αλληλεγγύης ήδη από την πρώτη περίοδο του, αφετέρου ο κεντρικός ρόλος που

διαδραμάτισαν σε αυτά τα κινήματα αλληλεγγύης αραβικές κοινότητες από τις γειτονικές χώρες ή από την αραβική διασπορά. Μάλιστα, ο ρόλος των τελευταίων στα κινήματα αυτά βρίσκεται στον αντίποδα της ανοχής ή ακόμη και συνέργειας ορισμένων ισχυρών αραβικών κρατών με το κράτος του Ισραήλ.

Μετά από αρκετές δεκαετίες λοιπόν, αναδείχθηκε ένα παγκόσμιο και διεθνιστικό κίνημα αλληλεγγύης, το οποίο επέδειξε αξιοθαύμαστη επιχειρησιακή ετοιμότητα και ταυτόχρονα έφερε τομές στο εσωτερικό των κοινωνιών, όπως ακριβώς είχε συμβεί με τα αντιπολεμικά κινήματα της δεκαετίας του εβδομήντα. Η λυσσαλέα καταστολή των πρωτοβουλιών αλληλεγγύης στην Παλαιστίνη, η στοχοποίηση, η λογοκρισία και η παραπλανητική και ανιστορική χρήση του όρου αντισημιτισμός από τους θεσμούς αλλά και από εμβληματικούς εκπροσώπους της ακροδεξιάς, η δίωξη πρωτοβουλιών αλληλεγγύης ή ακτιβιστικών οργανώσεων ως τρομοκρατικών, λχ μέσω της Terrorist Act 2000 στο Ηνωμένο Βασίλειο ή με τη λεγόμενη «απολογία της τρομοκρατίας» στη Γαλλία(άρθρο 421-2-5 του Ποινικού Κώδικα), οι συλλήψεις ακτιβιστών και ακτιβιστριών - την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές οκτώ αγωνίστριες και αγωνιστές, μέλη της Palestine Action συνεχίζουν απεργία πείνας διαμαρτυρούμενοι/ες για τις συνθήκες κράτησης τους στις βρετανικές φυλακές -, οι συλλήψεις των ακτιβιστών/στριών των στόλων αλληλεγγύης και οι καταγγελίες για κακομεταχείριση από τις ισραηλινές αρχές - πρόσφατα η Γερμανίδα δημοσιογράφος Άννα Λίντκε μέλος της αποστολής του GSF επιβαίνουσα στο πλοίο Consience κατήγγειλλε πρόσφατα ότι βιάστηκε κατά τη διάρκεια της κράτησης στις ισραηλινές φυλακές το φθινόπωρο του 2025-, είναι υλικές όψεις της αναβάθμισης και της ριζικής πολιτικοποίησης των πρωτοβουλιών αλληλεγγύης στο δυτικο-ευρωπαϊκό περιβάλλον.

Η Ρίμα Χασάν είπε σε μια συνέντευξη που παραχώρησε στη συντακτική του Jacobin Greece για το υπό έκδοση βιβλίο της ομάδας_ ότι «είναι επίσης σημαντικό το γεγονός ότι Ευρωπαίοι έχουν βιώσει τη φυλάκιση στο Ισραήλ, έστω και για λίγες μόνο ημέρες. Αυτό τους επιτρέπει να δουν από πρώτο χέρι και στη συνέχεια να καταθέσουν τη μαρτυρία τους για το τι κάνει το Ισραήλ στους Παλαιστίνιους σε αυτές τις φυλακές». Βεβαίως, η Χασάν δε περιγράφει αυτή την εμπειρία ως ένα τιμωρητικό «αναβάπτισμα» των προνομιούχων ευρωπαίων, όσο ως μια δυνατότητα πρόσβασης σε μια συστηματικά αποσιωπημένη πραγματικότητα. Αυτό στο οποίο αναφέρεται η ευρωβουλευτρια είναι το υλικό και συμβολικό σημείο σύγκλισης των εμπειριών που αποτελεί προϋπόθεση για τον κοινό αγώνα, χωρίς ωστόσο να σχετικοποιούνται τα όσα έχουν υποστεί εδώ και δεκαετίες οι Παλαιστίνιοι και οι Παλαιστίνιες. Σε αυτό το πεδίο, αρχίζει να οικοδομείται εκ νέου μια νέα συναντίληψη για τη ριζοσπαστικότητα στην πολιτική δράση, η οποία μπορεί να υπερβεί στο μέλλον γλωσσικά- αναφορικά με την ίδια τη νοηματοδότηση των όρων της ριζοσπαστικής πολιτικής- καθώς και άλλα ουσιαστικά εμπόδια.

Αυτή η εκδοχή ριζοσπαστικότητας, που οικοδομείται μέσα από τη σύγκλιση διαφορετικών πολιτικών εμπειριών και αναπαραστάσεων μπορεί να αποτελεί μια ουσιαστική απάντηση στο κενό και στην αδυναμία των πολιτικών ηγεσιών στην Ευρώπη, όπου για την περίπτωση της Παλαιστίνης και της

Γάζας – με ελάχιστες εξαιρέσεις- όχι μόνο δεν κατόρθωσαν να λάβουν αποφασιστικές θέσεις και να επιδιώξουν να τερματίσουν τη γενοκτονία και την παράνομη κατοχή, αλλά συνέβαλαν στην αναπαραγωγή μιας συνθήκης ατιμωρησίας για τα εγκλήματα πολέμου του κράτους του Ισραήλ, όπως αυτά έχουν αναγνωριστεί με τους όρους του διεθνούς δικαίου.

Επιπλέον, αυτά τα νέα παραδείγματα ριζοσπαστικότητας δεν επηρεάζουν στενά μόνο την αριστερά και τους πολιτικούς ακτιβιστές και πολιτικές ακτιβίστριες σε μία χώρα, αλλά διαμορφώνουν τις συνθήκες για την ανάδυση ρευμάτων λαϊκής αλληλεγγύης, που επιδρούν στις κοινωνίες σε μεγαλύτερο βάθος. Είναι πυκνή η βιβλιογραφία που αναλύει τον βαθμό στον οποίο ένα σημαντικό μέρος της ετερογενούς αμερικάνικης κοινωνίας επηρεάστηκε από το αντιπολεμικό κίνημα της δεκαετίας του εβδομήντα και από μια εκδοχή πλατιάς κοινωνικής συμπάθειας και πολιτικοποιημένης συμπόνιας προς τον βιετναμέζικο λαό. Όπως αναφέρουν συχνά βετεράνοι πολιτικοί ακτιβιστές και ακτιβίστριες το αντιπολεμικό κίνημα στις ΗΠΑ προκάλεσε μια ουσιαστική αποσταθεροποίηση της πολιτικής κατάστασης στη χώρα σε μια σκληρή φάση του ψυχρού πολέμου, όπου όπως σχολιάζει ο Max Elbaum «έθιξε την ιερή αγελάδα της αμερικανικής πολιτικής, δηλαδή τον αντι-κομμουνισμό». Ακόμη, το αντιπολεμικό κίνημα διαμόρφωσε μια πολιτική κουλτούρα συλλογικής οργάνωσης και μια ηθική αντίληψη, στοιχεία των οποίων επιβιώνουν και στα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα για τα δικαιώματα και τη δικαιοσύνη παρά τις δύσκολες για την πολιτική δράση συνθήκες που επικρατούν σήμερα στις ΗΠΑ.

Τηρουμένων των αναλογιών, σε μια παγκόσμιο κλίμακα, αυτός ο διεθνής άξονας αλληλεγγύης στην Παλαιστίνη, επηρεάζει το εσωτερικό των κοινωνιών, ανακόπτοντας την επίδραση της συστημικής προπαγάνδας αλλά και της ακροδεξιάς. Ακόμη κι αν οι κοινωνίες υποφέρουν από την εξατομίκευση και τη διάλυση των συλλογικών λειτουργιών, ερωτήματα και άλλα επίμαχα ζητήματα της σύγχρονης πολιτικής ατζέντας, όπως λχ. το μεταναστευτικό ζήτημα, η στρατικοποίηση της Ευρώπης σε βάρος των δημόσιων αγαθών- που ήδη βέβαια κάποια τα είχαν αναδείξει το αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα και τα κινήματα εναντίον στη λιτότητα τις πρόσφατες προηγούμενες δεκαετίες - επανέρχονται στο προσκήνιο. Και ίσως η πιο κρίσιμη διαπίστωση της διετίας που προηγήθηκε, είναι ότι κάπως έτσι μπορεί να δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την οικοδόμηση της νέας ριζοσπαστικότητας, ακόμη κι όταν όλα συνηγορούν πως θα συμβαίνει το αντίθετο.

Εξάλλου, όπως και ο κινηματογραφικός Πατ μας θυμίζει, το πιο κρίσιμο τελικά είναι να μπορείς να κινητοποιηθείς ακόμη κι όταν μοιάζει λογικό οι προσδοκίες σου για το αύριο να παραμένουν χαμηλές.

Σημειώσεις

“Sweet Black Angel”, Rolling Stones, 1972 (Το τραγούδι είναι αφιερωμένο στην Άντζελα Ντέιβις και γράφτηκε λίγο μετά τη σύλληψη της. Είναι από τα ελάχιστα άμεσα πολιτικά τραγούδια του συγκροτήματος. Διαβάστε τους στίχους [εδώ](#), ακούστε το τραγούδι [εδώ](#))

Η επιλογή μιας τέτοιας στερεοτυπικής αναπαράστασης των βυθισμένων στα ναρκωτικά και στο σεξ επαναστατών/επαναστατριών να είναι και μια απόπειρα διακειμενικής ειρωνείας σε σχέση με την

αναπαράσταση των πολιτικών ακτιβιστών και ακτιβιστριών στον δημοφιλή αμερικάνικο κινηματογράφο –λχ. τους Weather Underground στο “The company you keep” (Robert Redford, 2013) μέχρι τους Abby Hoffman, Tom Hayden, Bobby Seale στην πρόσφατη «Δίκη των Επτα του Σικάγο» (Aaron Sorkin, 2020) κα.

Το αστείο ενσταντανέ κατά το οποίο προσπαθεί μάταια να θυμηθεί σε μία τηλεφωνική συνομιλία με τον «σύνδεσμο» του το κωδικό σύνθημα - ένα συνονθύλευμα επιμέρους συνθημάτων και στίχων από το γνωστό κομμάτι του Gill Scott- Heron “Revolution will not televised”.

Βλ. σχετικά (επιμ.) Καμιονέτα, *Συνεντεύξεις με Ριζοσπάστριες Παλαιστίνιες Γυναίκες*, Αθήνα: Καμιονέτα, 2025, σ.14

Ο.π, σ.57

Πλέον, σύσσωμη η ευρωπαϊκή ακροδεξιά κάνει -ευθαρσώς- χρήση του όρου αντισημιτισμός, όταν αναφέρεται στο κίνημα αλληλεγγύης στον Παλαιστινιακό λαό. Η Μαρίν Λεπέν, αρχηγός του κόμματος που ιστορικά δίνει «χώρο» στους αρνητές του ολοκαυτώματος εγκαινίασε αυτή την «πρακτική», όταν τον Νοέμβριο του 2023 σε μια ομιλία της στο γαλλικό κοινοβούλιο κατηγόρησε τον Ζαν Λυκ Μελανσόν για αντισημιτισμό και έκανε λόγο για πογκρόμ κατά των εβραίων σε ισραηλινό έδαφος.

Δείτε σχετικά [εδώ](#)

Δείτε σχετικά [εδώ](#)

Η αναφορά στο δυτικο- ευρωπαϊκό είναι εντελώς περιγραφική και συμβατική.

Ο συλλογικός τόμος που ετοιμάζεται θα είναι ένα τεκμήριο για το διεθνές κίνημα αλληλεγγύης στην Παλαιστίνη και πρόκειται να κυκλοφορήσει μέσα στον χειμώνα του 2026.

Δείτε σχετικά Max Elbau, Stephanie Luce, “In the 1960’s Antiwar Movements change the landscape”, Convergence, 09.05.2024, Διαθέσιμο [εδώ](#)

Το όνομα του χαρακτήρα που υποδύεται ο Λεονάρντο Ντι Κάπριο στο φιλμ του Πολ Τόμας Άντερσον Η μία μάχη μετά την άλλη.